

Σεπτέμβριος 2018

Εισηγήσεις & προτάσεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ σχετικά με ανάγκες κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού

Εισαγωγικές εισηγήσεις

Οι παρεμβάσεις αντιμετώπισης της αυξημένης ανεργίας -ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων οι οποίες αποτελούν και προτεραιότητες της ενωσιακής πολιτικής- που έχουν ακολουθηθεί τα τελευταία χρόνια από το Υπουργείο Εργασίας έχουν περίπου την ίδια μορφολογία και αρχιτεκτονική με τις παρεμβάσεις των προηγούμενων σχεδόν δύο δεκαετιών δηλ. (α) στοχεύουν τους διαθέσιμους πόρους στις λεγόμενες ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, δεδομένου ότι αυτές μόνο είναι «επιλέξιμες» από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και (β) ειδικότερα, εστιάζονται στην συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση ανέργων βάσει της προβληματικής υπόθεσης ότι σημαντικό ποσοστό της ανεργίας προέρχεται από αναντιστοιχία προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων (πρόβλημα που επιδιώκει να αντιμετωπίσει η

στοχευμένη κατάρτιση). Κάποιες προσπάθειες να μεταβληθεί το μείγμα των πολιτικών αντιμετώπισης της ανεργίας με πιο δυναμικές παρεμβάσεις στην οικονομία (ΕΠΑνΕΚ) και με δράσεις άμεσης επιδότησης της απασχόλησης, είχαν περιορισμένη έκταση και δεν έχουν δυστυχώς καταφέρει να αλλιάξουν το κλίμα.

Επιπλέον, οι μεθοδολογίες υλοποίησης -κυρίως για λόγους ευκολίας και παράκαμψης γραφειοκρατικών και διαχειριστικών περιπλοκών- επαναλαμβάνουν το αποδεδειγμένα αποτυχημένο μοντέλο των επιταγών κατάρτισης (vouchers) που συνεχίζει να διατηρεί σε ισχύ ένα ολιγοπωλιακό μοντέλο αγοράς παρόχων κατάρτισης, ενώ παράλληλα αυξάνει τα φαινόμενα πατρωνίας – πελατείας, εντάσσοντας σε κάποιες περιπτώσεις και τους ίδιους τους ανέργους σε άτυπες συναλλακτικές διαδικασίες που καμία σχέση δεν έχουν με τους στόχους και τα δυνητικά μαθησιακά αποτελέσματα της κατάρτισης.

Επίσης, η αύξηση των διογκωμένων γραφειοκρατικών απαιτήσεων που σε ορισμένες περιπτώσεις προβάλλονται -δικαιολογημένα ή όχι- από τις κεντρικές υπηρεσίες διαχείρισης των έργων μετατοπίζει όλη την διαθέσιμη ενέργεια των δικαιούχων φορέων και των φορέων υλοποίησης στη τεχνική διαχείριση των έργων και την απομακρύνει από την εστίαση στο περιεχόμενο, την ποιότητα και το επιθυμητό αποτέλεσμα των δράσεων.

Τέλος, η συνεχής τροποποίηση, για την ακρίβεια αυστηροποίηση και γραφειοκρατικοποίηση, του θεσμικού πλαισίου υλοποίησης των έργων και ειδικότερα η πρόσφατη εισαγωγή της διάστασης των κρατικών ενισχύσεων στα έργα κατάρτισης εργαζομένων, αλλά και της κατάταξης των έργων κατάρτισης ανέργων στην κατηγορία των Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος έχει δυσχεράνει την υλοποίηση και πολλαπλασιάζει τα εμπόδια αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο προγραμματισμού και οργάνωσης των σχετικών έργων, ακόμα και οι καλύτερες προθέσεις εκ μέρους του Υπουργείου Εργασίας, ακόμα και ο πληρέστερος σχεδιασμός δράσεων κατάρτισης, ακόμα και η πιο εύστοχη και τεκμηριωμένη επιλογή θεμάτων κατάρτισης, ακόμα και η καλύτερη ποιότητα εισροών και διαδικασιών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης εξουδετερώνονται και διαστρέφονται κατά την φάση της υλοποίησης. Για παράδειγμα στο έργο «Κατάρτιση και πιστοποίηση ανέργων 29-64 ετών σε κλάδους αιχμής» αναπτύχθηκαν με πρωτοβουλία του ίδιου του Υπουργείου Εργασίας πλήρη και ποιοτικά εκπαιδευτικά παρεχόμενα / υλικά για 60 αντικείμενα (κλαδικής) επαγγελματικής κατάρτισης, ωστόσο οι διαδικασίες υλοποίησης οδήγησαν για διάφορους λόγους (ευχέρεια στη συγκρότηση τμημάτων κατάρτισης, ευκολία πιστοποίησης προσόντων κοκ) τα πράγματα ώστε τελικά η μεγάλη πλειονότητα των προγραμμάτων κατάρτισης να υλοποιηθεί σε ελάχιστα θεματικά αντικείμενα, και μάλιστα χωρίς συνάφεια και στενή σχέση με τις ανάγκες των επιμέρους τοπικών αγορών σε δεξιότητες όπως είχαν καταγραφεί από το ΕΙΕΑΔ.

Μερικές ακόμα επισημάνσεις

- ▶ Παρά το γεγονός ότι σημαντικό τμήμα του εργαζόμενου ανθρώπινου δυναμικού στην Ελλάδα είναι αυτοαπασχολούμενοι επαγγελματίες¹, στο πλαίσιο το ΕΣΠΑ 2014-2020 κανένα συγχρηματοδοτούμενο έργο κατάρτισης για αυτή την κατηγορία απασχολούμενων δεν έχει σχεδιαστεί, εγκριθεί και προχωρήσει. Ταυτοχρόνως, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι ανάγκες κατάρτισης αυτής της πληθυσμιακής και επαγγελματικής ομάδας αυξάνονται διαρκώς τόσο στο επίπεδο των τεχνικών γνώσεων όσο και σε αυτό των οριζόντιων και κοινωνικών δεξιοτήτων. Δεδομένου ότι αναφερόμαστε σε εκατοντάδες χιλιάδες

¹ Από τις περίπου 600.000 μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις οι 200.000 απασχολούν προσωπικό ενώ οι υπόλοιπες αφορούν αυτοαπασχολούμενους που δεν απασχολούν προσωπικό.

πολύ μικρές επιχειρήσεις (χωρίς καθόλου μισθωτή απασχόληση ή με 1-2 άτομα προσωπικό) οι παρεμβάσεις ανάπτυξης ή και εκσυγχρονισμού των δεξιοτήτων των αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών συμβάλλουν στην διατήρηση της απασχόλησης (με την αποτροπή κλεισίματος επιχειρήσεων ή απολύσεων) και στην αύξηση της απασχόλησης (με την πρόσληψη προσωπικού ως αποτέλεσμα της μεγέθυνσης ή και αναδιάρθρωσης πολύ μικρών επιχειρήσεων). Επιπλέον, για το επίπεδο των μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν μέχρι 49 μισθωτούς η ΓΣΕΒΕΕ έχει καταθέσει στο πλαίσιο του σχεδιασμού των δράσεων των ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒ και ΕΠΑΝΕΚ συγκεκριμένη πρόταση με έμφαση στους τομείς της Αγροδιατροφής και των Δημιουργικών Βιομηχανιών.

- ▶ Χρειάζεται να γίνει μεγαλύτερη και αποδοτικότερη αξιοποίηση του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Επαγγελματιών και Δεξιοτήτων που λειτουργεί με το συντονισμό του ΕΙΕΑΔ. Η πρόσφατη ετήσια [Έκθεση Αποτελεσμάτων 2017](#) περιλαμβάνει σημαντικά ευρήματα που μπορούν να αποτελέσουν εισροή για αποφάσεις σχετικά με την επιλογή αντικειμένων κατάρτισης. Το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ έχει συντάξει [κείμενο αξιολόγησης της Ετήσιας Έκθεσης 2017 του ΕΙΕΑΔ](#).
- ▶ Δεδομένου του [πολυδιάστατου χαρακτήρα των δεξιοτήτων](#), τα προγράμματα κατάρτισης ανέργων ή και εργαζομένων που σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει το Υπουργείο Εργασίας χρειάζεται να γίνουν αντιληπτά ως μείγμα δεξιοτήτων που θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τρία διακριτά πεδία θεμάτων: (α) ένα εξειδικευμένο τμήμα κλαδικών – εξειδικευμένων τεχνικών επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων (β) ένα τμήμα βασικών οριζόντιων / κοινωνικών δεξιοτήτων και τέλος (γ) ένα τμήμα νέων ψηφιακών δεξιοτήτων.

Δεξιότητες και ανθεκτικότητα για έναν κόσμο αλλαγής

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ		ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ & ΤΑΛΕΝΤΑ
Κριτική σκέψη		Περιέργεια
Δημιουργικότητα		Πρωτοβουλία
Επικοινωνία		Επιμονή
Συνεργασία		Ενσυναίσθηση
		Προσαρμοστικότητα
	ΤΟΜΕΑΚΗ ΓΝΩΣΗ	
	Περιοχή εξειδίκευσης	
	Εμπειρογνωμοσύνη	

ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ανάγνωση και γραφή

Αριθμητισμός

Επάρκεια στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών

Γλωσσικές δεξιότητες (μητρική γλώσσα +1)

Πολιτιστική και πολιτειακή ενημερότητα

Πηγή: European Commission (2016). [The future of work. Skills and resilience for a world of change](https://ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/future-work_en). European Political Strategy Centre Strategic Notes, issue 13, 10 June. https://ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/future-work_en

Προτάσεις για θεματικά αντικείμενα κατάρτισης

Κλαδικά - επαγγελματικά θέματα κατάρτισης

Είναι προφανές ότι τα εξειδικευμένα επαγγελματικά αντικείμενα κατάρτισης εξαρτώνται αφενός από τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου ατόμου (ειδικότητα, υφιστάμενες γνώσεις, επαγγελματική εμπειρία, ενδιαφέροντα κτλ), αφετέρου από τις ανάγκες και τις δυνατότητες της κάθε επιμέρους αγοράς εργασίας. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθεί αναλυτικά σε επαγγελματικό και γεωγραφικό επίπεδο η [Έκθεση Αποτελεσμάτων 2017 του ΕΙΕΑΔ](#).

Από την πλευρά της ΓΣΒΕΕ ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια αντικείμενα κατάρτισης που θεωρούμε ότι προκύπτουν από ανάγκες γενικές και πανελλαδικές:

- ▶ Πωλητής
- ▶ Διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος
- ▶ Στέλεχος τουριστικής μονάδας
- ▶ Επαγγελματικές ειδικότητες παροχής υπηρεσιών εστίασης (μάγειρας, σερβιτόρος κτλ)
- ▶ Επαγγελματικές ειδικότητες του τομέα της αγροδιατροφικής αλυσίδας (μεταποίηση, συσκευασία, διάθεση, προώθηση αγροτικών προϊόντων)

Διακλαδικά - διεπαγγελματικά θέματα κατάρτισης

- ▶ Εξοικονόμηση ενέργειας – ενεργειακή αποδοτικότητα στον κλάδο των κατασκευών. Σχετική [διάγνωση αναγκών δεξιοτήτων](#) έχει πραγματοποιήσει πρόσφατα το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.
- ▶ Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία
- ▶ Επιχειρηματικότητα (δεξιότητες ίδρυσης, οργάνωσης και διοίκησης μικρής επιχείρησης)

- ▶ Κοινωνική οικονομία – κοινωνική επιχειρηματικότητα
- ▶ Δεξιότητες διαχείρισης χρηματοοικονομικών πόρων

Οριζόντιες και κοινωνικές δεξιότητες

- ▶ Δεξιότητες οργάνωσης και προγραμματισμού έργων
- ▶ Δεξιότητες κατανόησης και επίλυσης προβλημάτων και ανάπτυξης κριτικής σκέψης
- ▶ Δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας (συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης πελατών)
- ▶ Δεξιότητες συνεργασίας (εργασίας στο πλαίσιο συνεργαζόμενης ομάδας)

Νέες ψηφιακές δεξιότητες

- ▶ Γενικές δεξιότητες διαχείρισης πληροφορικής τεχνολογίας
  - Ασφάλεια στο διαδίκτυο
  - Κοινωνικά δίκτυα
  - Ηλεκτρονικές πληρωμές
  - Αγορές στο διαδίκτυο
  - Ηλεκτρονικές συναλλαγές με το δημόσιο
  - Πλατφόρμες αναζήτησης εργασίας
  - Έξυπνες πόλεις (smart cities)
  - Φορητές συσκευές (smart phones, tablets) στην καθημερινή ζωή
- ▶ Προστασία προσωπικών δεδομένων
- ▶ Ειδικός σχεδιασμού ιστοσελίδας
- ▶ Ειδικός ανάλυσης και διαχείρισης δεδομένων

Λιντζέρης Π. (2018), «Επισημάνσεις και προτάσεις του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ) σχετικά με ανάγκες κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων», *Κείμενα Γνώμης ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ*, Σεπτέμβριος, σσ. 8

Οι γνώμες που διατυπώνονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται στο παρόν Κείμενο Γνώμης δεσμεύουν τους συντάκτες του και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις επίσημες απόψεις του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και της ΓΣΕΒΕΕ

Το έργο «Θεσμική, Ερευνητική και Επιχειρησιακή Ενδυνάμωση της ΓΣΕΒΕΕ» με κωδικό ΟΠΣ 5001290, υλοποιείται από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και εθνικών πόρων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

